

6 Margaret Atwood

ÖNÉLETRAJZ

Az első, amire vissza tudok emlékezni, egy kék vonal. Baloldalt húzódott, ahol a tó beleveszett az égbe. Volt arra egy fehér homokszirt, de nem látszott onnan, ahol álltam.

Jobboldalt folyóvá szűkült a tó, egy gát, egy fedett híd, néhány ház meg egy fehér templom állt ott. Előttük egy kis sziklasziget volt néhány fával. A part mentén nagy morénák feküdtek, fel-felakadtak rájuk a lefűrészelt hatalmas, úsztatott fatörzsek.

A ház mögött egy ösvény vezetett vissza az erdőbe, egy másik ösvény elejéhez, amely nem látszott onnan, ahol álltam, de azért ott volt. Egy helyen kiszélesedett. Egy régi télen a lovak abrakos tarisznyájából zab potyogott oda, aztán kikelt és megnőtt. Héják fészkeltek ott.

Egyszer egy félig evett őztetem feküdt a sziklaszigeten. Vasszaga volt. Olyan, mint amikor rozsdá dörzsölődik az izzadt tenyeredbe. Ez a szag az a pont, ahol a táj szétfolyik, megszűnik táj lenni, és valami más lesz.

SZERELEMBEN RAYMOND CHANDLERREL

Kaland Raymond Chandlerrel? Micsoda öröm! Nem a kiterített hullák, a pácba került zsaruk és a bizarr szexre való célzások, hanem a bútorok iránti érdeklődése miatt. Ő tudta, hogy a bútorok képesek sügni, éreztetni. Nem úgy, mint mi – fojtottabban. A kárpitozás szó dohos, poros melléköngéivel: a jobb időket látott irodaszékek ülő- és hátlapjának kopott bőrpárnázatával, vagy az öregedő szövet napfénybukéjával. Az undok párnájú heverőire gondolok, meg a kanapéira – domborúra tömött, halványkék selyemhuzatban olyanok, akár egy hidegvérű gyilkos nő szeme, ruganyosságuk egy tetszhalott krokodilé. Chandler jól ismerte az előkertek gyepét, az üvegházakat és az autók belsejét is.

Szerelmi kalandunk ekképpen zajlana. Egy hotelban vagy motelban találkozánk; drága vagy olcsó, nem számít. Bemennénk a szobába, bezárnánk az ajtót, és átvizsgálánk a berendezést. Megtapogatnánk a függönyt, végigfutatnánk ujjainkat a hamis aranyozású képkereteken, a mosdókagyló ragyogó márványán vagy ragadós, csorba mázán. Beszívánk a szőnyegek, a régi cigarettafüst, a kilötytyent gin, a sivár, alkalmi szex szagát, vagy az Angliából importált ovális, átlátszó szappanok dús, absztrakt illatát. Mindez nem a mi viszonyunk, hanem az enteriőr és kettőnk kölcsönhatásának szempontjából lenne fontos. Csak miután végigszagoltuk, -tapogattuk, -simogattuk, felderítettük és behatóan megismertük a szoba berendezését, akkor omlanánk egymás karjába és az ágyra (kétszemélyes?, barackszínű?, nyikorgós?, keskeny?, baldachinos?, steppelt takarós?, citromzöld plüssplédes?), készen arra, hogy végre ugyanezeket tegyük egymással.

MINDENT AKARUNK

Természetesen ugyanazt a régi történetet akarjuk. A fák kizöldülését, levél-
8 susogását, lombhullását, az óceán hullámverését, a madarak csivitelését, a csigák előbújását, a giliszták talajlazítását. A virágok illatát és színpompáját. Azt akarjuk, hogy ez így menjen, és ismétlődjön, ugyanez évről évre. Változatlanul és bámulatosan, mintha még mindig bírnánk magunkkal, sátorban lagnánk, bárányt nevelnénk, Istennek áldoznánk őket, és tartózkodnánk a műanyag feltalálásától. Nagy árat fizetünk a hitetlenségért és a fürdőszobáért. Ha az alma lett volna az Ördög egyetlen csalátke, még mindig a magunkénak vallhatnánk a lelkünket, de aztán a patás bedobta az alkuba a beltéri falikutat, és kudarcra lettünk ítélve. Most rengeteg vizet elhasználunk, takarékos papírhasználatra intjük egymást, a tengervíz gyilkos műanyaggal telítődik, és aggódunk a napsugárzás kettős természete miatt.

Mikor szakad ránk minden? Az ég, úgy értem, a hálózataink, a sokféle elvárásaink. Túlságosan jók voltunk abban, amit tettünk, eredményességben, gyarapodásban, és most túlsokasodtunk. Veszélyes élelmiszereket fogyasztunk, fluoreszkál az ürülékünk, cápaként fordulnak ellenünk testünk sejtjei. Minden rendszer önkorlátozó. Patkánymódra önrendelkezünk? Háborúval, dögvésszel, tömeges éhezéssel? A reggelihez jönnek ezek a gondolatok, akár a megölt narancsok leve. A depressziód, barátom, a narancsok bosszúja.

De még mindig elképesztőnek találjuk a világot, nem tudunk betelni vele. Még úgy is, hogy aszályosodik, még úgy is, hogy elhalványul és kihuny sok szemefénye (a tigriseké, a leopárdbékáké, a Hector-delfineké). Elhalványul és kihuny. Miattunk és miattunk, és mi bámulunk és bámulunk. Hol húzódik a határvonal szeretet és kapzsiság között? Sose tudtuk, mindig többet akartunk. Mindent akarunk, utoljára egyszer be akarjuk kebeleznii a világot a szemünkkel.

Jobb, mint szájjal, kedvesem. Jobb, mint szájjal.

A harmadik kezet medvezsírral, sárga földdel, korommal, vérrel ábrázolják a kétezer éves barlangok falán, kékkel az ajtófélfán, elutasítandó a veszéyleket. A nyakláncokon ezüst függőként tartja fel hüvelyk- vagy mutatóujját, aranycsuklós ébenfanyeles változata aleftól omeig sétál az írott szövegeken. A templomokban ereklyeként fekszik, csontosan és felékszerezve, vagy a freskók felhői közül mered elő hatalmasan, szigorúan és jelentőségteljesen, mintegy azt kiáltva: Bűn! Kevésbé választékos, sőt közhelyes fémlapra festett útbaigazításként: *Kijárat erre*, vagy utasítás-ként: *Itt fel, Itt le*.

De mindezek csupán képek: a szerepei, az alkalmazásai, az ábrázolásai, és semmiképp nem tudják korlátok közé szorítani. Képes-e egy szerelmes kép korlátok közé szorítani a szerelmet?

(A kézen fogva sétáló szerelmespár kinek a kezét fogja valójában? A harmadik kezet, nem egymásét. A harmadik kéz fűzi össze, a harmadik kéz különíti el őket.)

A harmadik kéz nem bal és nem jobb, nem baljóslatú és nem reményteljes. Gondoljunk a véreskezű gyilkosra, akit tetten érnek. „Miféle balta?” – mondja. „Nem tudtam, mit teszek, nem én voltam, és nézzék, tiszta a kezem!” Senki nem veszi észre a harmadik kezet, mely sérült csuklójából vérfoltot hátrahagyva, oly gyötrelmesen kúszik el ujjain, mint egy rák, amelyre ráléptek.

De ez csak azokkal történik meg, akik megtagadták, levágták és rászögelték egy táblára, elzárták egy fali rekeszbe vagy fémdobozba. Csakhogy finom ujjú, mint az éjszakai tolvaj keze, mindig kiszabadul, sosem nyugszik. Ír, aztán továbbmegy. Továbbmegy, és újabb meg újabb korlátot bont le.

A betöltetlen helyek a lételeme: az o magánhangzó, minden üres papír, a nulla szám, a farkas és a vakondok, a születés előtti óra és a halál utáni perc, a bűvármadár, a bagoly és minden fehér virág. A harmadik kéz ajtókat nyit, és gondosan bezárja őket utánad. A másik kettő azzal foglalkozik, ami a szobában történik.

A harmadik kéz az, melyet a bűvész a háta mögött tart, miközben megmutatja neked, hogy a másik kettő tényleg üres. Villámgyorsak, de több kell a mutatvány sikeréhez. Még egy. A harmadik.

És amikor havas tájon vágysz át hóviharban, összefagysz, majd csalóka meleget érzel, rád sötétedik, álomosság tompít, és tudod, hogy eltévedtél, a harmadik kéz az, amely meghitten a tiedbe csúszik – apró kéz, egy gyermeké –, és elvezet.

